

bus Terrestris proficeretur, eadem stelle singulis nobis & occiderent, & nascerentur, nec posset ab Astronomis certè tradi, quā hora Solis, aut Luna Eclipsis in Italiā; aut Lusitaniā futura esset, quandoquidem Planetarum siderumque aspectus pro Hemispherearum diversitate variantur. Imò perenniter incolæ Terrestris Globi Hemisphere sua mutant. Si verò circa alium Axem à Mundi Axe diversum, nimirum hunc obliquè secantem, Terram sic à Septentrione in Meridiem moveri, quis affirmaret, non modò eadem illa incommoda inde sequi competeret, sed illud etiam, quod quotidie in unā eademque civitate Poli altitudo non una & eadem, sed varia futura esset, quia illa Urbs ad motum Terræ non descriptura esset circulum circa Polum Parallelum, sed modò propius ad illum accedendo, modò longius ab eo recedendo altitudinem suam quotidianis mutationibus variaret. Falsum hoc est, cum urbes quasvis, sive in Australi, sive in Boreali Hemisphere sitas, perpetuò eandem Poli altitudinem obtinere, & eandem exaltationem tempore quovis habere infallibilis experientia demonstrat. Porro ex tali motu illud etiam incommodum oriretur, ut iis qui nunc Arcticum Polum in conspectu habent, postea Antarcticus Polus in oculos caderet, atque idem Terræ tractus nunc sub Polo nivibus & glacie rege- retur, nunc sub Æquatore Solaribus radiis ureretur, & ardoribus torreretur. Iure igitur & merito circularis etiam motus Terreno Orbi non competit, atque ita tribus dictis moribus, Recto, Obliquo, & Circulari, remotis Terra stabilis, & omnis motus expers statuitur.

Ergo nul-
lus, & Ter-
ra immobi-
lis est.

At Terrenus
motus terra
non com-
petit.
Non Natu-
ralis.

Nec Vio-
lentus.

Nec Præter-
naturalis.

Motum
Terræ ne-
mo un-
quam ani-
madvertit.

Cuncta per-
pendiculari-
ter in Ter-
ram cadentia
motui
Terræ ad-
versantur.
Lapis è tur-
ris cecidit.

Globus plumbeus è Mali summitate demissus, si navis immota constiterit, ad mali pedem decideret; Nave autem procedente, aut à ventis propulsa, si idem globus ex eodem mali apice demissus fuerit, puncto incidentiæ à mali pede tanti spatii intervallo remotus erit, quantum temporis progressu suo navis emensa fuerit, interea dum descensus globum occupatum tenuit. Causa non est alia, nisi quod globi suæ naturali libertati relictis motus naturalis per lineam rectam versus Terræ centrum contendit. Luctentius idem ob oculos ponunt res longissime in altum projectæ, ut ex machinâ aliquâ bellicâ majore ad perpendiculum super horizontem erectâ emissis, qui violento suo ascensu, & naturali descensu aut reditu tantum terit temporis, ut in parallelo nostro, dum interea simul nobiscum machina promoveretur, non propè machinam, ut alias fieri solet, in terram reversurus, sed tantò versus Occidentem ab eâ intervallo eandem repetiturus esset, quantò interim spatium se terra procurrens subduxisset.

Res longis-
sime in al-
tum proje-
ctæ.

Globi duo,
versus O-
rientem al-
ter, alter
versus Oc-
cidentem pro-
jecti.

7. Evidentissimum æmulationis Terreni Orbis testimo-
nium & argumentum exhibent duo Globi ex duabus ejus-
modi machinis bellicis majoribus sub eadem elevatione
eademque pulveris tormentarii quantitate, alter versus
Orientem alter versus occasum emissis, quorum spatia,
quæ in jaculatione illâ conficerent, longè diversa essent, si
Terram Motu illo Diurno circumquā concederetur. E-
tenim intervalli longitudine Occidentalis ejaculatio Ori-
entalem plurimum esset excessura, cum hæc multò bre-
vior, & illa longè prolixior lineam conficeret. In
ejaculatione Orientali, machina cum Tellure procurrente
profecta globum ex se emissum subsequeretur, & celeritè
promota versus eandem partem tam veloci cursu prope-
raret, ut globus haud procul ab eâ in Terram caderet.
E contrario in ejaculatione Occidentali Machina illa,
quæ globum suum versus occasum ejaculata esset, cum al-
tera longum spatium procurrendo in Orientem confice-
ret, antequam in Terram procidens currendi finem fac-
eret. Hinc intervallum inter utrumque globum, & utram-
que machinam, utraq; ejaculatione descriptum, alter-
um altero appariturum esset tantò longius, quantus fuisset
cursus & motus Terræ machinas versus unum Globum
in Oriente provehens, & ab altero in Occasum proje-
cto aufugientis. Verum enimverò Experientia ipsa con-
trarium loquitur, & utramque ejaculationem æquali in-
tervallo utrumque globum projicere docens, Terreni
Globi immobilitatem hæmister alituit.

Sensationes
nostræ.

8. Si Terrenæ Sphæræ motus concedatur, propriæ no-
stræ sensationes negandæ, & nos sensibus nostris carere di-
cendum erit. Nam Principium illud rotationis nostræ
cum Terrâ nobis vel est intrinsecum, vel extrinsecum, sive
externum, & à raptu Terræ profectum. Si prius verum
est, & principium illud nobis fuerit intrinsecum, motus
localis à nobis ipsis profecti sensu carebimus, nec unquam
animadvertemus propensionem, quam nobis ipsis an-
nexa scimus. Sin posterius verum esse concedamus, pro-
fecto confitendum erit, quod tactus noster objecti proprii
sibi conjuncti nullum sensum habeat, nec ullam ejus in
sensorio impressionem, cum raptum nullum sentiamus.
Sed utrumque absurdum Terram in Mediâ Mundi Machi-
nâ stabilem nos statuere jubet.

Error, di-
versæ Natu-
ræ rebus,
eandem o-
perationes
adhibens.

9. Dum Motus Terræ statuitur, diversis naturis per
errorem diversæ operationes tribuuntur, quia Aqua & Aër,
diversæ admodum à Terrâ naturæ, & res omnes in ipsis
inventæ ejusdem cum Terra motus participes esse debe-
rent, utpote Globo terrestri semper adherentes. Sic nu-
bes modò huc modo illuc agitata, & variis ac contrariis
motibus impulsæ Motum Terræ sine ulla intermissione se-
querentur, quod communi Experientie reclamant, & Ter-
ram immobilem esse probat.

10. Quia in Sphærico Corpore, aut Globo aliquo par-
tes exteriores majore & promptiore ad motum aptitudi-
ne, quam illas, quæ centro propiores sunt, præditas Ex-
perientia ostendit, Diurnum Machinæ Mundanæ motum
à circumferentiâ potius, quam à Centro originem suam
ducere veritati magis consentaneum est. Nam 1. quanto
major est rotæ circumferentia, tantò facilius movetur, à
motu quem agens extrinsecum applicat. 2. Quò major
& crassior rotæ alicujus axis, eò difficilius rota ipsa mo-
vetur, ac viceversa, quanto tenuior & subtilior fuerit,
tantò levior, & faciliorem motum rota admittit.
3. Motus à principio, seu ab interiori, qui à Centro in-
cipit rotam circumagere, multò majorem vim, & for-
torem

tiorem impulsione requirit, quam motus in fine, sive
ab exteriori, qui sit à superficie vel circumferentiâ. Re-
ctè igitur, Terram totius Universi Centrum immobile
esse concluditur.

Ex Astro-
nomicis ar-
gumentis.

11. Astronomia tandem haud paucis Argumentis æm-
ulationis & immobilitatem Telluris in Universæ Machinæ
Creatæ medio five centro alituit. Si enim Terrestris Orbi
motus adscriberetur, multa absurda in Astronomicis con-
sequutura, & totius Artis fundamenta collapsura essent.

1. Poli altitudo in eodem loco non constabit; Eadem
stellæ verticales non erunt, nec eandem magnitudinem
habebunt; Nulla diurnum, & noctium atque tempestatum
variatio & vicissitudo eveniet, neque ullus motus Fixa-
rum in consequentia observabitur, si motus secundum
Eclipticam fiat.

2. A Horizonte & cæteris Circulis Majoribus omni-
bus Cælum semper in duas partes æquales, seu in duo
Hemisphere æqualia distinguitur & dividitur, quorum
semper unum in aspectum cadit, & alterum ex intuitu sub-
ducitur, quod neutiquam fieri posset, si Terra Mo-
lis Creatæ medium locum non obtineret, sed extrâ eam
mobilis alicubi collocaretur. Nam si uni vel alteri Cœ-
lestis Regionis parti propius admotus esset Terrenus Glo-
bus, necessariò sequeretur, ut in unâ ejus parte constituti
homines majorem cæli partem, & plura quàm sex Zodia-
ci signa, & pauciora quàm sex signa conspicerent, quod
absurdum & falsum experientie testimonio convin-
citur.

3. Sol Apogeiis, & Perigeis, ac similia multa dici non
posset, si Terrestris Globus extra Centrum Universi mo-
bilis statueretur.

4. Sic etiam iidem Planetarum aspectus, & eorundem
latitudines non forent; neque Lunæ Phases, atque ipsius,
Solisque Eclipses perinde apparent.

5. Ridiculum esset, Terram Elementorum sæcem
Cælestibus Corporibus annumerare, & in Planetarum
ordinem referre.

6. Inconcinnum quoque tam immensam constituere
stellarum Fixarum ab Universi Creati medio distantiam,
ut Magnus ille Orbis, in quo Terrestris Globus & Luna
curriculum suum peragere dicuntur, cum distantia illâ
collatus instar puncti alicujus habendus sit.

Cur autem Terrestris Sphæra omnis motus expers in
totius Universi Creati mediocritate tanquam Centrum hæ-
reat, diversæ sunt diversorum sententia.

Thales Milesius Terram aquæ innatare, & ab eadem, ne
decidat, sustentari adseruit.

Xenophon Colophonius Terræ æmulationem inde oriri putavit,
quod ab altera parte ea sit infinitè profunda.

Anaximenes, Anaxagoras, & Democritus Terram figu-
ra admodum latâ & ampliâ præditam idè aërem compri-
mere, eaque occasione ab hoc ne decidat, sustineri opina-
bantur.

Empedocles per summum Cælestis motus impetum Ter-
ram in medio teneri arbitratus est; exemplo vasis aquam
continentis, quod si vehementer circumvolvatur, aqua
occupabit medium vasis fundum, non tamen effluet, et-
iam si foramen in fundo exitum permittat.

Anaximander Milesius Terram in mediâ Mundi Machi-
nâ idè immobilem consistere opinatus est, quod ab om-
nibus Mojis Universæ extremitatibus distantia æquali re-
mota ad omnes Mundi oras æquè se habeat, nec ratio sit,
cur in unam potius quàm alteram moveatur, aut in con-
trarias partes abeat.

Aristoteles, Clavius, Conimbricenses, & Peripatetici cæteri
nativam gravitatem Terræ æmulationem aut immobilitatis e-
jusdem causam esse statuunt. Cui & hoc additur, quod
terra idè immobilis in mundo quiescat, quia motus im-
pediret collectionem necessariam omnibus rebus nascenti-
bus, quarum Terra mater est, quæ motu quassata nihil
foveret, sed cunctas partes suas dissiparet.

Cur autem Copernicus illam de Motu Terræ & Solis
æmulationem Hypothelin in Astronomiam invexerit, ipse pro-
lixè rationem reddit *Præfat. ad Paulum Tertium Pontificem*
Romanum. De hac autem Quæstione consulantur *Aris-
totelles lib. 2. de Cælo, cap. 13. M. Albertus lib. 2. de Cælo*
tract. 3. Plutarchus lib. 3. de placit. Philosoph. cap. 13. & 15.
Cic. lib. 4. Acad. quest. Robertus Flud de Fluctibus Tract. 1.
Histor. Macrocosm. lib. 5. cap. 15. pag. 154. Conimbricenses
in lib. 2. de Cælo. cap. 14. quest. 5. artic. 1. & 2. pag. 418. seq.
Copernicus lib. 1. Revolut. cap. 5. 7. 8. 9. Galileus de Galileis
de System. Mundi, Dialogo 2. pag. 80. seq. Peuceus de circulis
Cælestibus, & primo motu, part. 2. pag. 104. seq. Clavius in
*10h. de S. Bosco cap. 1. pag. 212. seq. Rembertus Dodonæus Isa-
agog. Cosmograph. lib. 3. cap. 4. pag. 58. 59. Mellinus Epit.*
Astronom. lib. 1. part. 3. propos. 8. pag. 79. Wilekindus de
Sphæra Mundi pag. 99. seq. Nicol. Fulderus Miscellan. Theolog.
lib. 1. cap. 15. pag. 95. seq. D. 1. à Sancto Iacobo Philosophia
Professor in Integro Philosophia Cursu ad mentem D. Thomæ
c. 3. sect. 2. §. 4. 5. 6. in libros Aristotelis 4. de Cælo & Mundo.

